

Članstvo u društvu s ograničenom odgovornošću

Jelavić, Josip

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:274604>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-10-01**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

**ČLANSTVO U DRUŠTVU S OGRANIČENOM
ODGOVORNOŠĆU**

završni rad

Josip Jelavić JMBAG:0067476805

Kolegij: Osnove trgovačkog prava

Mentor: dr.sc. Ivan Tot

Zagreb, rujan 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

24.09.2021.

(mjesto i datum)

Jelavić Josip

(vlastoručni potpis studenta)

Sadržaj

1. UVOD	4
2. ČLAN DRUŠTVA.....	5
2.1. Osnivači kao članovi društva.....	5
2.2. Članstvo u slučaju promjene člana društva.....	7
2.2.1. Ugovor o prijenosu udjela	8
2.2.2. Nasljeđivanje poslovnog udjela.....	12
2.2.3. Kupnja udjela kaduciranog člana.....	12
2.2.4. Pravni položaj starog i novog člana	14
2.3. Članstvo u slučaju povećanja temeljnog kapitala.....	15
2.4. Više imatelja jednog poslovnog udjela.....	16
2.4.1. Pojam, nastanak i odnosi.....	16
2.4.2. Zajedničko ostvarivanje prava.....	17
2.4.3. Odgovornost suovlaštenika prema društvu	17
3. POSLOVNI UDIO KAO UTJELOVLJENJE ČLANSTVA U DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI	19
3.1. Pojam poslovnog udjela	19
3.2. Podjela poslovnog udjela	24
4. PRESTANAK ČLANSTVA U DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI	28
4.1. Povlačenje (amortizacija) poslovnog udjela.....	29
4.2. Isključenje člana iz društva osim zbog neuplate poslovnog udjela	31
5. ZAKLJUČAK.....	34
Literatura	35

1. UVOD

Društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) je trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba ulažu temeljne uloge s kojima sudjeluju u unaprijed dogovorenom temeljnom kapitalu. Temeljni ulazi ne moraju biti jednaki. Nijedan osnivač ne može kod osnivanja društva preuzeti više temeljnih uloga. Poslovni udjeli se ne mogu izraziti u vrijednosnim papirima. Društvo s ograničenom odgovornošću je društvo kapitala u kojem je temeljni kapital podijeljen na poslovne udjele. Zbroj svih poslovnih udjela mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva. Članovi ne odgovaraju za obveze društva.

Članstvo u društvu s ograničenom odgovornošću stječe se izvorno i derivativno. U prvom slučaju stjecanje članstva u društvu ne izvodi se iz prava neke druge osobe, nego se stječe neposredno s nastankom članstva koje proistječe iz poslovnog udjela u kojem je sadržano. Derivativno stjecanje poslovnog udjela je stjecanje članstva u društvu koje se izvodi iz nečijeg članstva u tom istom društvu tako da poslovni udio prelazi na osobu koja time postaje članom društva.

U radu su korišteni podaci prikupljeni iz domaće znanstvene i stručne literature. Korišteni su i relevantni zbornici radova domaćih autora, časopisi, knjige. Sva korištena literatura nalazi se u dijelu rada predviđenim za to. U obradi rada korištene su metode deskripcije, analize, indukcije, te sinteze.

Završni rad zajedno s uvodnim i zaključnim dijelom sastoji se od pet poglavlja.

U uvodnom dijelu definirani su izvori podataka i metode prikupljanja te struktura rada.

U drugom poglavlju pisano je o članu društva, načinu postanka članom društva i trenutku postanka članom društva. U trećem poglavlju definiran je pojam poslovnog udjela, kako se izražava i čemu služi određenje nominalnog iznosa poslovnog udjela te podjela poslovnog udjela.

U četvrtom poglavlju pisano je o prestanku članstva u društvu s ograničenom odgovornošću te dva najznačajnija razloga prestanka članstva. U petom poglavlju doneseni su glavni zaključci rada.

2. ČLAN DRUŠTVA

U ovom dijelu govoriti će se o osobi člana društva, načinu postanka članom društva, trenutku postanka članom društva i položaju starog (bivšeg) i novog (sadašnjeg) člana društva u slučaju promjene u članstvu društva.¹ Ako se usporede izrazi osnivač i član i njihov međusobni odnos, može se reći i da je osnivač samo jedna od osoba koje su bile strane društvenog ugovora u trenutku upisa u sudski registar. Svaki osnivač postaje član društva u trenutku upisa u sudski registar. Ali član društva postaje i osoba koja poslije stekne postojeći ili novi² poslovni udjel.³

2.1. Osnivači kao članovi društva

Kad govorimo o nositeljima subjektivnih prava i obveza prema društvu, koristimo izraz "članovi", a ne "osnivači". To proizlazi iz činjenice što su svi osnivači postaju članovi društva, no svi članovi ne moraju nužno biti i osnivači. Poslovni udjel i članstvo može se steći ne samo osnivanjem nego i na druge načine jer su poslovni udjeli prenosivi tj. zato su moguće promjene člana društva.⁴

Glede pravnog položaja osnivača, u trenutku upisa osnivanja društva u sudski registar nužno postoje sljedeće okolnosti: Društveni ugovor sadržava one osobne podatke svakog člana osnivača koji su potrebni za njegovu identifikaciju. U društvenom ugovoru točno je naznačeno koji je član osnivač preuzeo koji temeljni ulog. Prijavi za upis osnivanja društva u sudski registar priloženi su dokazi o svotama koje su osnivači uplatili za preuzete temeljne uloge. Prijavi za upis osnivanja društva u sudski registar priložen je popis članova osnivača koji sadržava njihove osobne podatke, svote temeljnih uloga koje su preuzeli i svote koje su uplatili. Svi podatci koje sadržavaju prethodno navedeni dokumenti moraju biti poznati upravi; koja također vodi knjigu poslovnih udjela; zato što upravo uprava društva podnosi prijavu za upis osnivanja društva u sudski registar. Saznanje tih podataka proizlazi iz dokumenata kojih valjanost i istinitost treba predmnijevati s obzirom na formalne zahtjeve

---

¹ Slakoper, Z., Društvo s ograničenom odgovornošću u sudskoj praksi i pravnoj teoriji, Organizator, Zagreb, 2009., str. 209.

² Pri povećanju temeljnog kapitala novim ulozima.

³ Slakoper, Z., loc.cit. u bilj. 1.

⁴ Ibid. str. 210.

koji postoje glede tih dokumenata.⁵ Kad se te okolnosti dovedu u svezu s odredbama čl. 409. st. 1. i čl. 410. st. 2., postaje vidljivo da je pravni odnos između članova osnivatelja i društva nastao ex lege u trenutku upisa osnivanja društva u sudski registar, da je takvo stjecanje članstva u društvu konstitutivno, da nije potrebno podnositi prijavu za upis u knjigu poslovnih udjela te na koncu da se odredba čl. 411. ne odnosi na članstvo osnivatelja.⁶

Prema odredbi čl. 409. st.1., poslovni udio, tj. članska prava i obveze određuju se prema veličini preuzetoga temeljnoga uloga, što ujedno znači kako poslovni udjel (prava i obeze) proizlazi iz preuzetoga temeljnoga uloga. Iz toga proizlazi da će poslovni udjel (prava i obveze) pripasti onim osobama koje su preuzele, makar i djelomično platile⁷, temeljne uloge. Za takvo stjecanje poslovnog udjela nije potreban nikakav drugi pravni posao, nego je stjecanje poslovnog udjela i članstva u društvu izravna posljedica što je zakon veže uz postojanje tih okolnosti. Dakle, stjecanje će biti obavljeno ex lege. Takav način stjecanja ujedno je konstitutivan, što znači da upis članova osnivatelja u knjigu poslovnih udjela može imati samo deklaratorni značaj.⁸

U slučaju prijenosa poslovnog udjela, ni uprava ni drugi članovi društva nužno ne moraju znati za obavljenu prijenos jer je on u načelu slobodan i nije uvjetovan obavještanjem društva o obavljenom prijenosu. Odredba o stjecanju članstva u društvu onda kad je ono prijavljeno i kad je o tome obaviješten registarski sud, iz čl. 411., motivirana je i potrebom da društvo zna tko su imatelji poslovnih udjela, a budući da ono to nužno zna u trenutku upisa, a mora nužno znati u slučaju prijenosa udjela, podnošenje prijave za upis članova osnivatelja bilo bi protivno i svrsi odredbe čl. 411. Drugim riječima, i teleološko tumačenje odredbe čl. 411. otklanja potrebu podnošenja prijave za upis članova osnivatelja.⁹

---

⁵ Ibid., str 212.

⁶ Ibid

⁷ Za nastanak društva, a time i poslovnih udjela, nužna je uplata barem četvrtine svakog temeljnog uloga – čl. 390. st. 2. i čl. 394. st. 5. t. 3.

⁸ Slakoper, Z., loc.cit. u bilj. 1, str. 212.

⁹ Ibid., str. 213.

2.2. Članstvo u slučaju promjene člana društva

Pravo na slobodno raspolaganje svojim poslovnim udjelom jedno je od prava koja ex lege pripadaju članu društva. Budući da to pravo obuhvaća i pravo prijenosa poslovnog udjela tj. svih prava i obveza u društvu drugoj osobi, vidi se da su promjene članova društva moguće.¹⁰ U tom slučaju članstvo u društvu neće biti izvorno, nego derivativno tj. izvedeno iz članstva prijašnjeg člana društva i njegova pravnog položaja.¹¹

Članstvo u društvu s ograničenom odgovornošću stječe se izvorno:

- sudjelovanjem u osnivanju društva, i
- sudjelovanjem u povećanju temeljnog kapitala društva ulozima¹²

Izvorno je samo ono stjecanje do kojeg dolazi nastankom poslovnog udjela. Obilježje izvornog stjecanja članstva u društvu jest da je riječ o prvom stjecanju članstva na temelju nekog poslovnog udjela kad ga društvo izdaje.¹³

Članstvo u društvu na izvedeni, tj. derivativni način može se steći:

- ugovorom o prijenosu poslovnog udjela,
- naslijeđivanjem,
- kupnjom udjela od društva (bilo da je riječ o kupnji udjela kaduciranog člana ili o kupnji udjela koje je društvo steklo prema pravilima o stjecanju vlastitih udjela),
- uplatom ne uplaćenog dijela temeljnog uloga od prednika kaduciranog člana,
- kupnjom udjela u ovršnom postupku na imovini člana društva,
- kupnjom založnog udjela u postupku njegove prodaje radi namirenja potraživanja osiguranog tim udjelom kao zalogom,
- na temelju odredbe društvenog ugovora o obvezi nasljednika preminulog člana društva da udjel prenese osobi koju odredi društvo,

---

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid., str. 214.

¹² Barbić, J., Pravo društva - Društva kapitala - Svezak II. - Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija, europsko društvo - Societas Europea, Organizator, Zagreb, 2013., str. 99.

¹³ Ibid., str. 100.

- na temelju odluke društva o osobi stjecatelja udjela koji se prodaje u ovršnom postupku.¹⁴

Derivativno stjecanje razlikuje se od originarnog po tome što se poslovni udio ne stječe neposredno od društva u vrijeme njegova izdavanja pa nije riječ o prvom stjecanju tog udjela nego o promjeni članstva u društvu.¹⁵

2.2.1. Ugovor o prijenosu udjela

Član društva u načelu slobodno tj. bez suglasnosti društva ili drugih ograničenja raspolaže svojim poslovnim udjelom.¹⁶ Iako je prijenos poslovnih udjela slobodan, može se društvenim ugovorom otežati što se obično čini da bi se održala članska struktura društva, zaštitilo društvo od neprijateljskog preuzimanja.¹⁷

2.2.1.1. Pravna priroda prijenosa i primjena prava

Prijenos poslovnog udjela pravnim poslom *inter vivos* moguć je samo dvostranim pravnim poslom, tj. ugovorom između dotadašnjeg imatelja (prenositelja) i novog imatelja (stjecatelja) poslovnog udjela.¹⁸ Poslovni udio prenosi se ustupom. Pri tome trebamo razlikovati dva pravna posla. Jedan je obvezno pravni posao kojim se preuzima obveza prijenosa poslovnog udjela, a drugi pravni posao kojim se prenosi poslovni udio. O prvome govorimo onda kada se sklapa ugovor o prodaji poslovnog udjela, zamjeni, darovanju. Time se preuzima obveza prijenosa tog udjela, u tom ugovoru određuju se uvjeti pod kojima se prenosi poslovni udio, hoće li to biti naplatni ili besplatni pravni posao, do kada treba prenijeti poslovni udio. O tipu pravnog posla ovise i pravne posljedice njegova ispunjenja, neispunjenja, neurednog ispunjenja.¹⁹

---

¹⁴ Slakoper, Z., loc.cit. u bilj. 1. str. 214.

¹⁵ Barbić, J., Stjecanje članstva u društvu s ograničenom odgovornošću, Pravo i porezi, 2001., br.1. str. 22.

¹⁶ Slakoper, Z., loc. cit. u bilj. 1. str. 215.

¹⁷ Barbić, J., loc.cit. u bilj. 12. str. 102.

¹⁸ Slakoper, Z., loc.cit. u bilj. 1. str. 215.

¹⁹ Barbić, J., loc.cit. u bilj. 12. str. 104.

2.2.1.2. Oblik ugovora

Ugovor o prijenosu poslovnog udjela je formalan ugovor. To znači da mora biti sklopljen u obliku javnobilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrđuje javni bilježnik, a ako ne bi bio sklopljen u tom obliku, bio bi ništav. Odredba o obliku ugovora o prijenosu poslovnog udjela vrijedi i za predugovor tom ugovoru, tj. takav ugovor kojim se dotadašnji i budući imatelj poslovnog udjela uzajamno obvezuju da će sklopiti ugovor o prijenosu poslovnog udjela, pa će i on biti ništav u slučaju propuštanja tog obveznog oblika. Ove odredbe o obliku jedine su prisilne odredbe ZTD-a kojima se uređuje ugovor o prijenosu svakog poslovnog udjela, odnosno jedini općenito propisan uvjet valjanosti tog ugovora, te je njihovu primjenu nemoguće valjano otkloniti suprotnom odredbom društvenog ugovora.²⁰

2.2.1.3. Sadržaj ugovora

Podrazumjeva se da ugovor treba sadržavati suglasno očitovanje volje ugovornih strana usmjereno na prijenos određenog poslovnog udjela s prenositelja na stjecatelja.²¹ Poslovni udjel mora biti određen prema općim pravilima ugovornog prava o određenosti predmeta ugovora.

To znači da mora biti određeno društvo o udjelu kojeg je riječ i da to društvo mora postojati u trenutku sklapanja ugovora jer kad ono ne bi postojalo, ne bi postojao ni predmet ugovora. Osim društva mora postojati i mora biti određen udjel koji se prenosi, a to podrazumjeva da mora biti opisan na takav način da je moguća njegova individualizacija u odnosu prema ostalim poslovnim udjelima u tom društvu, npr. nominalnom svotom uloga iz kojeg je proizašao.²²

Osim određenog predmeta, ugovor o prijenosu poslovnog udjela morao bi sadržavati i odredbe koje s izvjesnošću upućuju na zaključak da je prijenos besplatan odnosno da je ugovor ili darovni ili pak određenu ili određivu cijenu poslovnog udjela ili drugu protučinidbu.

---

²⁰ Slakoper, Z., loc.cit. u bilj. 1. str. 217. Tako i Barbić, J., loc.cit. u bilj.12. str. 109.

²¹ Ibid., str. 218.

²² Ibid.

Postojanje jedne od tih naznaka uvjet je valjanosti ugovora o prijenosu udjela kad je riječ o ugovoru građanskog prava u kojem je cijena bitan čimbenik ugovora pa bi ugovor o naplatom prijenosu u kojem cijena nije određena ni određiva bio ništav. Ako bi bio trgovačkog karaktera, za valjanost bi bila dovoljna suglasnost strana o kupčevoj obvezi plaćanja cijene, ali ne bi bilo potrebno odrediti cijenu jer u slučaju trgovačke kupoprodaje ugovor je valjan i ako strane ugovorom nisu odredile cijenu.²³

---

²³ Ibid., str. 219.

2.2.1.4. Obveze strana

Temeljna je obveza prenositelja prema stjecatelju da stjecatelju pribavi pravo koje mu prenosi odnosno predaje, a iz postojanja te obveze proizlazi i odgovornost prenositelja u slučaju postojanja pravnih nedostataka (evikcija) na prodanom pravu. Ako je o poslovnom udjelu koji se prenosi izdana isprava, prijenos udjela podrazumjevat će i predaju takve isprave, iako ne kao isprave čije je posjedovanje potrebno za vršenje prenesenih prava.²⁴ S druge strane, temeljna je obveza stjecatelja (kupca) plaćanje prenositelju (prodavatelju) cijene koju su ugovorili, osim u slučaju besplatnog prijenosa kada ta obveza neće ni postojati. No uz to kupac će biti dužan ispuniti i obveze koje terete stečeni poslovni udjel (npr. obveza uplate dotad neuplaćenog dijela temeljnog uloga).²⁵

2.2.1.5. Učinak stjecanja poslovnog udjela

Stekne li poslovni udio član društva, taj udio i poslovni udjeli koje je prije toga imao zadržavaju samostalnost (čl. 412. st. 2. Zakona). Zadržavanje samostalnosti poslovnih udjela ima prednosti, npr. raspolaganje tim udjelima a da se zadrži članstvo u društvu koje proizlazi iz poslovnog udjela kojim član nije raspolagao.²⁶ Kada poslovni udio stekne osoba koja nije član društva, ona time stječe članstvo u društvu. Ako je riječ o stjecanju poslovnog udjela prijenosom od člana koji ima više takvih udjela, broja članova se povećava, ali ne i opseg članskih prava i obveza.²⁷

Tek od trenutka kad kumulativno društvu prisprije valjana prijava za upis stjecatelja u knjigu poslovnih udjela i kad društvo o novom članu obavijesti registarski sud, stjecatelj će stupiti u pravni položaj prenositelja kakav je ovaj imao prema društvu. Poseban učinak ugovora o prijenosu nastaje kad se prenosi udjel u društvo koje je osnovala jedna osoba, pa je društvo osnovano na temelju izjave o osnivanju društva, a ne na temelju društvenog ugovora, a nakon prijenosa poslovnog udjela postaje društvo s više od jednog člana. U tom slučaju prijenosom udjela društvo više neće imati samo jednog člana, pa članovi društva moraju sklopiti društveni ugovor.²⁸

---

²⁴ Ibid., str. 220..

²⁵ Ibid., str. 221.

²⁶ Barbić. J., loc.cit. u bilj. 12. str. 113.

²⁷ Ibid., str. 114.

²⁸ Slakoper. Z., loc.cit. u bilj. 1. str.222.

S druge strane, ako bi se prijenosom udjela svi poslovni udjeli u jednom d.o.o. spojili kod jedne osobe tako da nastane društvo jedne osobe, ne bi bilo potrebno društveni ugovor mijenjati izjavom o osnivanju odnosno usvajati izjavu o osnivanju.²⁹

2.2.2. Nasljeđivanje poslovnog udjela

Prema odredbi čl. 412. st. 1., poslovni udjeli mogu se nasljeđivati. Nasljeđivanje je moguće na temelju oporuke ili na temelju zakona. Na temelju zakona poslovni udjel preminulog člana društva naslijedit će njegovi zakonski nasljednici kao i druge dijelove imovine preminule osobe (nekretnine, pokretnine, tražbine). U tom slučaju preminuli član društva nije za života raspolagao svojom imovinom mortis causa (u slučaju smrti), nego će njegovu cjelokupnu imovinu "uključujući i poslovni udjel" prema propisima o nasljeđivanju naslijediti osobe koje ti propisi uzimaju kao nasljednike.³⁰ Raspolaganje poslovnim udjelom mortis causa obavlja se oporukom i u skladu s propisima o nasljeđivanju. To znači da će član društva još za svojeg života odrediti osobu koja će po njegovoj smrti naslijediti poslovni udjel.³¹

2.2.3. Kupnja udjela kaduciranog člana

Član društva koji ne uplati temeljni ulog ni o dospijeću te uplate ni u naknadnom roku društvo može isključiti (kaducirati). Kaduciranjem član gubi sva prava u društvu, a njegov poslovni udjel prelazi društvu.³²

2.2.3.1. Opće prepostavke prodaje

Postoje dvije prepostavke koje se moraju ispuniti da bi se udjel kaduciranog člana uopće mogao izložiti prodaji. Prva je valjano proveden postupak kaduciranja člana društva, a druga je odbijanje svih prednika kaduciranog člana da uplate neuplaćeni dio isključenog člana odnosno istek roka 30 dana otkad je zadnji odgovorni prednik bio pozvan na uplatu.³³

---

²⁹ Ibid.

³⁰ Ibid., str. 225.

³¹ Ibid.

³² Ibid., str. 226.

³³ Ibid., str. 227.

2.2.3.2. Načini prodaje

Pod prepostavkom da je steklo pravo prodaje poslovnog udjela i da je odlučilo izložiti ga prodaji, društvo može prodati poslovni udjel na dva načina: neposrednom pogodbom ili na javnoj dražbi.

1. Prodaja neposrednom pogodbom dopuštena je, prema odredbi st. 2. čl. 402., samo tijekom prvih mjesec dana od stjecanja uvjeta prodaje, a kad istekne taj rok, udjel će se moći prodati samo na javnoj dražbi.³⁴ Za valjanost prodaje na taj način potrebno je ispunjenje još dviju daljnjih uvjeta. Prva prepostavka je suglasnost isključenog člana društva. Ta je suglasnost potrebna stoga što kaducirani član ima zaštićeni interes za postizanje što je moguće više cijene tog udjela.³⁵ Druga je prepostavka određena najmanja cijena udjela.

2. Na javnoj dražbi (javnim nadmetanjem) poslovni udjel kaduciranog člana može se prodati već od trenutka kad su ispunjene opće prepostavke (uvjeti) koje moraju postojati da bi se udjel uopće mogao prodati. Osoba koja na javnoj dražbi kupi poslovni udjel, stječe ga u onakvom stanju tj. s onim pravima i obvezama kakve su postojale u trenutku kad ga je isključeni član izgubio.³⁶

2.2.3.3. Redoslijed namirenja

Redoslijed namirenja potraživanja iz naplaćene cijene odražava svrhu prodaje udjela kaduciranog člana, a to je postizanje uplate neuplaćenog dijela temeljnog uloga, zbog čega je član i bio kaduciran iz društva.³⁷

Iz svote postignute prodajom podmiruje se:

prvo troškovi prodaje udjela koje je društvo prethodno snosilo,

zatim svota zateznih kamata koju društvo potražuje od isključenog člana zbog njegova zakašnjenja s uplatom na temelju odredbe čl. 399. ZTD,

potom svota ugovorne kazne koju društvo eventualno potražuje od isključenog člana,

---

³⁴ Ibid., str. 228

³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid., str. 230.

³⁷ Ibid.

i na koncu svota neuplaćenog dijela temeljnog uloga isključenog člana (zbog čega je član i bio kaduciran).³⁸

2.2.4. Pravni položaj starog i novog člana

2.2.4.1. Položaj stjecatelja

Položaj stjecatelja poslovnog udjela možemo sažeto izreći u jednoj rečenici: stjecatelj poslovnog udjela stupa u pravni položaj prenositelja. To znači da stjecatelj stječe prava i obveze koje je do prijenosa obnašao prenositelj.³⁹

Stjecatelj poslovnog udjela bit će osoba koja će u pravilu prijaviti društvu svoje stjecanje poslovnog udjela radi upisa odgovarajuće promjene u knjizi poslovnih udjela i obavješćivanja suda o promjeni, jer tek od trenutka tog upisa on će prema društvu imati svojstva člana društva. Do upisa stjecatelja u knjigu udjela odnosno do primitka uredne prijave za taj upis i trenutka kad sud primi obavijest o promjeni, društvo će kao člana uzimati prenositelja, a to znači da će njemu upućivati priopćenja (npr. poziv za skupštinu) i od njega primiti izjave, dok izjave stjecatelja ne bi moglo uzimati u obzir.⁴⁰

2.2.4.2. Odgovornost prenositelja

Iznimno u odnosu na prijenos prava i obveza iz poslovnog udjela sa stjecatelja na prenositelja općenito, prenositelj ostaje odgovoran društvu za ispunjenje obveza koje se na temelju poslovnog udjela moraju ispuniti društvu, što je opisano u st. 2. čl. 415. Riječ je, dakle, o odgovornosti za, primjerice, obvezu uplate temeljnog uloga i obvezu ispunjenja dodatnih činidbi. Ujedno, riječ je o obvezama koje postoje u trenutku kad je društvu prijavljen prijenos udjela radi upisa tog prijenosa u knjigu udjela.⁴¹

---

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid., str. 250.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid., str. 251.

2.3. Članstvo u slučaju povećanja temeljnog kapitala

Temeljni kapital društva može se povećati efektivno ili nominalno. Pri nominalnom povećanju temeljnog kapitala provesti i to pretvaranjem pričuva društva u temeljni kapital, što daje zaključak da u takvom slučaju neće biti nikakve promjene članstva u društvu, tj. neće postojati osoba koja pristupa društvu, nego će samo nominalne svote temeljnih uloga postojećih članova društva biti povećane.⁴² Nominalno povećanje temeljnog kapitala može se provesti i „stvaranjem novih poslovnih udjela“.

Pri osnivanju društva i pri efektivnom povećanju temeljnog kapitala poslovni udjel pripada osobi koja je preuzela temeljni ulog određen društvenim ugovorom odnosno odlukom o povećanju temeljnog kapitala društva. Pri nominalnom povećanju temeljnog kapitala uopće se ne može govoriti o preuzimanju obveze unosa uloga u društvo: povećanje temeljnog kapitala proizlazi iz dobitka koje je društvo postizalo tijekom svog postojanja, ali ga nije isplaćivalo članovima, već ga je zadržavalo kao pričuve (rezerve). Zbog toga novi poslovni udjeli, stvoreni u postupku nominalnog povećanja temeljnog kapitala, u trenutku njihova nastanka trebaju pripasti postojećim članovima društva jer sama priroda tog postupka otklanja mogućnost da bi neka treća osoba stekla tako nastali poslovni udjel.⁴³

Kad se temeljni kapital povećava efektivno, nastat će obveza unosa nove vrijednosti, barem nominalne vrijednosti novog temeljnog uloga (u slučaju povećanja novim temeljnim ulozima) ili razlike između dotadašnje i nove nominalne vrijednosti već postojećeg temeljnog uloga (u slučaju povećanja povećanjem postojećih temeljnih uloga). U slučaju povećanja temeljnog kapitala povećanjem postojećih temeljnih uloga neće se moći govoriti o pristupanju novog člana društvu, odnosno o nastanku novog pravnog odnosa, jer i temeljni ulog i poslovni udjel u načelu čine nedjeljivu cjelinu, pri takvom povećanju ne nastaje nov temeljni ulog, pa dotadašnji imatelj poslovnog udjela jedini može preuzeti povećani temeljni ulog. Različito od toga, povećanje temeljnog kapitala novim temeljnim ulozima može nastati nov pravni odnos između društva i postojećeg člana ili između društva i novog člana, jer nove temeljne uloge mogu preuzeti dotadašnji članovi društva ili treće osobe.⁴⁴

Za povećanje temeljnog kapitala potrebna je odluka članova o izmjeni društvenog ugovora, što se mora prijaviti sudu radi upisa, a prijavi se moraju priložiti isprave o preuzimanju

---

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid., str. 252.

⁴⁴ Ibid.

temeljnog uloga i popis osoba koje su preuzele nove temeljne uloge. To će učiniti uprava koja će time steći saznanje o novom stanju članstva u društvu, a temeljni kapital uzet će se povećanim u trenutku upisa u sudski registar pa će povećani i novi poslovni udjeli nastati u tom trenutku, što odgovara nastanku poslovnih udjela u trenutku osnivanja društva.⁴⁵

2.4. Više imatelja jednog poslovnog udjela

2.4.1. Pojam, nastanak i odnosi

Sam izraz „više imatelja na poslovnom udjelu“ znači da postoji više fizičkih ili pravnih osoba koje su (zajedno) imatelji jednog poslovnog udjela, tj. on im (zajednički) pripada, a to znači da postoji međusobna isključivost odredbi o više ovlaštenika jednog udjela i odredbi o podjeli udjela. Tih više imatelja poslovnog udjela nisu pojedinačno i svaki sam za sebe članovi društva.⁴⁶ Više imatelja na jednom poslovnom udjelu može postojati, primjerice, u slučaju stjecanja poslovnog udjela nasljeđivanjem pri kojemu postoje najmanje dva nasljednika umrlog člana društva, a društvo je odbilo dati društvenim ugovorom predviđenu suglasnost za diobu poslovnog udjela ili je inače nastala nasljedno pravna zajednica. Jedan udjel imat će više imatelja i kad ga steknu ortaci ili jedan od bračnih drugova tijekom trajanja braka, a i onda kad pri osnivanju društva ili povećanju temeljnog kapitala više osoba zajednički preuzme jedan temeljni udjel, kao i onda kad više osoba zajednički ugovorom stekne jedan poslovni udjel.⁴⁷

S obzirom na okolnost da više ovlaštenika jednog udjela čini određenu zajednicu te da istodobno postoji odnos te zajednice prema društvu, moguće je i potrebno razlikovati dva pravna odnosa. Jedan je unutarnji pravni odnos između ovlaštenika međusobno tj. unutar zajednice, a drugi je pravni odnos između ovlaštenika i društva. Unutarnji pravni odnos između ovlaštenika nije uređen ZTD-om, već će se na taj odnos primjeniti posebni propisi koji uređuju odgovarajuću vrstu pravne zajednice, i to zavisno od načina na koji je nastala situacija u kojoj postoji više ovlaštenika jednog poslovnog udjela. Npr. propisi o nasljeđivanju, o imovinskim učincima braka, o ortaštvu i sl.⁴⁸

---

⁴⁵ Ibid., str. 253.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid., str. 254.

⁴⁸ Ibid.

2.4.2. Zajedničko ostvarivanje prava

Glede ostvarivanja njihovih prava propisi izrijekom određuju da više ovlaštenika svoja prava u društvu može ostvariti samo zajedno, što bi značilo da radnje kojima ovlaštenici ostvaruju svoja prava moraju poduzeti svi ovlaštenici. Npr. u slučaju da žele prenijeti poslovni udio koji je prenosiv samo uz suglasnost društva, pa društvo odbije dati suglasnost za prijenos, prijedlog radi izdavanja dozvole sudu bi morali podnijeti svi ovlaštenici.⁴⁹

Odredba o zajedničkom ostvarivanju prava nije prisilna, već bi društvenim ugovorom bilo dopušteno urediti pitanje nastupa više ovlaštenika jednog udjela prema društvu drugačije. Bilo bi, primjerice, dopušteno odrediti obvezu više ovlaštenika da imenuju zajedničkog opunomoćenika i da svoja prava u društvu ostvaruju putem takvog opunomoćenika.⁵⁰ Punomoć može biti dana za jedan točno određeni slučaj, na određeno vrijeme ili sadržavati svaki drugi sadržaj dopušten prema pravilima o opunomoćivanju obveznog prava.⁵¹

2.4.3. Odgovornost suovlaštenika prema društvu

Za ispunjenje obveza koje terete imatelja udjela, svi ovlaštenici jednog udjela odgovaraju solidarno, a izričito spominjanje njihove solidarne odgovornosti upućuje na zaključak o podređenoj primjeni propisa o pravnom položaju solidarnih dužnika. Na taj zaključak upućuje i odredba o protezanju pravnog učinka radnje poduzete prema jednom suovlašteniku na sve ostale suovlaštenike, koja se primjenjuje na solidarne dužnike u obveznom pravu.⁵²

Solidarna odgovornost svih ovlaštenika jednog udjela značit će da će svaki od njih pojedinačno i bez postojanja obvezatnog redosljeda odgovarati društvu za čitavu obvezu koja čini dio sadržaja poslovnog udjela te da će društvo biti ovlašteno zahtijevati ispunjenje čitave te obveze od bilo kojega od suovlaštenika. Svaki od njih pojedinačno odgovarati će za cjelokupnu svotu neuplaćenog dijela temeljnog uloga, za vraćanje društvu onoga što je društvo nedopušteno isplatilo, za čitav dio obeze uplate neuplaćenog dijela temeljnog uloga kaduciranog člana i slično. Takav položaj suovlaštenika značit će da će i posljedice neispunjenja obveza koje sadržava njihov poslovni udjel pogoditi sve suovlaštenike, npr. svi suovlaštenici bivaju kaducirani u slučaju kaduciranja jednog od njih. Taj zaključak također

---

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid., str. 256.

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

proizlazi iz okolnosti da pravne radnje poduzete prema jednom od suovlaštenika proizvode pravne učinke na sve ostale suovlaštenike i iz stajališta poredbene pravne književnosti.⁵³

---

⁵³ Ibid.

3. POSLOVNI UDIO KAO UTJELOVLJENJE ČLANSTVA U DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

3.1. Pojam poslovnog udjela

Ono što se glede članstva u dioničkom društvu temelji na dionici, u društvu s ograničenom odgovornošću sadržano je u poslovnom udjelu. Dionica je, naime, dio temeljnog kapitala i skupa prava i obveza koji određuju članstvo u dioničkom društvu i njegov je sadržaj. U društvu s ograničenom odgovornošću poslovni udio daje skup članskih prava i obveza u onom smislu kako je to rečeno glede dioničkog društva. Uostalom Zakonom je propisano da se u društvenom ugovoru poslovni udjeli izražavaju nominalnim iznosom (čl. 388. t. 4.) i da zbroj svih nominalnih iznosa poslovnih udjela mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva (čl. 390. st. 1.)⁵⁴

Kao ni pojam dionice, zakonom se ne određuje ni pojam poslovnog udjela. Tako je i u drugim pravima. Zakon o trgovačkim društvima samo u čl. 409. st. 1. određuje da se poslovni udio člana društva određuje prema njegovu nominalnom iznosu, ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno. Pritom se misli na sadržaj poslovnog udjela, a ne na način izražavanja poslovnog udjela koji bi bio drukčiji od izražavanja nominalnim iznosom.⁵⁵

Članstvo u društvu stječe se i određuje poslovnim udjelom, a ne kao prije izmjena i dopuna Zakona iz 2009. stjecanjem temeljnog uloga, a izražava se poslovnim udjelom. Više nema dvojstva između stjecanja članstva (preuzimanjem temeljnog uloga) i određenja sadržaja članstva (poslovnim udjelom). Stječe se samo poslovni udio, koji se pri njegovu izdavanju uplaćuje društvu ulogom. Ono se isto tako i prenosi samo prijenosom poslovnog udjela u društvu.⁵⁶

Uplata uloga samo je ispunjenje obveze stjecatelja poslovnog udjela prema društvu. Ulog u društvo je ono što se mora unijeti u društvo na ime uplate temeljnog kapitala društva da bi se ispunila članska obveza prema društvu za stjecanje članstva, a članstvom se određuje pravni položaj člana u društvu. Sadržaj članstva u društvu čine članska prava i članske obveze koji su izraženi poslovnim udjelom. Poslovni udio stoga je sveobuhvatnost članskih prava i obveza uzetih kao cjelina i samostalni je predmet prava. Kako je tom cjelinom određeno članstvo u

---

⁵⁴ Barbić, J., loc.cit. u bilj. 12. str. 79.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

društvu, ono se stječe i njime se raspolože stjecanjem i raspolaganjem poslovnim udjelom kao što se to u dioničkom društvu čini stjecanjem i raspolaganjem dionicom.⁵⁷

Poslovni udio izražava se u novcu, što je njegov nominalni iznos izražen u valuti u kojoj je izražen i temeljni kapital društva, tj. u kunama, iako je moguće da još postoje društva, premda je za to mala vjerojatnost, u kojima su temeljni kapital i poslovni udjeli izraženi u nekoj stranoj valuti.⁵⁸

Zakon ne dopušta da se poslovni udio izrazi drukčije, primjerice nekim postotkom sudjelovanja u temeljnom kapitalu društva (3, 5, 20% i sl.) ili samo brojem temeljnih uloga (1, 6, 8, 9, i sl.).⁵⁹

Zakon ne propisuje najveći iznos poslovnog udjela, pa on, kada društvo ima samo jednog člana, može imati i samo jedan poslovni udio koji odgovara cijelom iznosu temeljnog kapitala. U određivanju veličine poslovnog udjela, osim najnižeg iznosa, Zakon ne propisuje ograničenja. Najniži iznos poslovnog udjela je 200 kuna, a veći od toga mora biti izražen cijelim brojem koji je višekratnik broja sto, i to tako da zbroj nominalnih iznosa svih poslovnih udjela mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva. Takav način određenja nominalnog iznosa poslovnih udjela služi lakšem određenju prava glasa koji oni daju svojim imateljima u skupštini društva. Poslovni udjeli u društvu ne moraju biti jednaki.⁶⁰

Određenje nominalnog iznosa poslovnog udjela novčanim iznosom služi:

- a) individualizaciji poslovnog udjela,
- b) izražavanju povezanosti poslovnog udjela s temeljnim kapitalom društva, i
- c) ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno, određenju članskih prava i obveza člana društva kojem pripada poslovni udio i odnosa među članovima društva.⁶¹

Novčani iznos na koji glasi poslovni udio omogućuje da se točno zna o kojoj je ukupnosti prava i obveza riječ kao o samostalnoj pravnoj cjelini, što je važno s obzirom na potrebu da se u svako doba zna njegova pravna sudbina. Broj poslovnih udjela koje može imati jedan član društva nije ograničen, pa ni pri osnivanju društva, tako da svaki osnivač društva može

---

⁵⁷ Ibid., str. 80.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Ibid., str. 81.

⁶¹ Ibid.

preuzeti više poslovnih udjela. U tom slučaju oni zadržavaju pravnu samostalnost i ne dolazi do njihova spajanja.⁶²

Preuzima li se poslovni udio al pari društvu se uplaćuje za stjecanje poslovnog udjela onolika vrijednost koliki je njegov nominalni iznos. Iznos novca kojim se izražava poslovni udio može biti manji od onoga što je u društvo uneseno da bi se taj udio stekao, što se događa kada se poslovni udio preuzima za iznos veći od nominalnog jer ga se izdaje za veći iznos od njegova nominalnog iznosa.⁶³

Vrijednost koja prelazi nominalni iznos poslovnog udjela, tj. razlika od nominalnog iznosa do iznosa za koji se poslovni udio preuzima, čini agio i ne smatra se uplatom uloga, koji ukupno moraju odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva, nego je riječ o dodatnim činidbama člana društva (čl. 391. Zakona), a nije isključeno ni ugovaranje dodatnih uplata, ali se ni one ne računaju kao uplate uloga u društvo radi stjecanja poslovnog udjela. Ono što se unese iznad nominalnog iznosa poslovnog udjela unosi se u rezerve kapitala društva.⁶⁴

Poslovni udio ne može se izdati za iznos manji od onoga na koji glasi. Zabranjeno je izdavanje poslovnih udjela ispod pari. Zakon o tome ne sadržava izričitu odredbu, ali to proizlazi iz odredbe čl. 385. st. 1. po kojoj ukupan iznos svih uloga mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva i odredbe čl. 390. st. 1. po kojoj i zbroj nominalnih iznosa svih poslovnih udjela mora odgovarati iznosu tog kapitala. Tome treba dodati i odredbu čl. 390. st. 3. po kojoj se; ako je vrijednost uloga u stvarima i u pravima u vrijeme podnošenja prijave za upis društva u sudski registar manja od vrijednosti uloga koji se time ulaže; razlika do visine tako izraženog uloga mora se uplatiti u novcu. Time se izražava pravilo o obvezi da se u društvo unese iznos koji odgovara temeljnom kapitalu društva koje vrijedi i kad je riječ o dioničkom društvu.⁶⁵

Izda li se poslovni udio ispod pari, registarski sud ne bi smio takvo društvo upisati u sudski registar. Isto tako taj sud ne smije upisati u sudski registar ni povećanje temeljnog kapitala društva ako se pri tome izdaju poslovni udjeli za uloge koji su ispod nominalnih iznosa tih udjela. Upiše li se društvo usprkos tome u sudski registar, zbog toga se može brisati na

---

⁶² Ibid.

⁶³ Ibid., str. 82.

⁶⁴ Ibid. Tako i Bogdanović, O., Dodatne činidbe u društvu s ograničenom odgovornošću, *Pravnik*, vol. 46, br. 1, 2013. str. 152.

⁶⁵ Ibid., str. 83.

temelju zahtjeva osobe koja u tome ima pravni interes, po službenoj dužnosti ili na temelju tužbe kojom se traži brisanje upisa, odnosno brisati već obavljeni upis.⁶⁶

Od nominalnog iznosa poslovnog udjela i iznosa za koji se on izdaje valja razlikovati njegovu vrijednost. S obzirom na to da se s poslovnim udjelom može raspolagati, on ima i tržišnu vrijednost. Kako se poslovnim udjelima ne trguje na uređenom tržištu, isključen je utjecaj na vrijednost koji se izražava stanjem na tom tržištu kao što je to slučaj s vrijednošću dionice koja ne ovisi samo o stanju dioničkog društva.⁶⁷

Pri procjeni vrijednosti poslovnog udjela radi prodaje ili iz drugih razloga, ako društvo ne prestaje, nego i dalje posluje, vrijednost se određuje i primjenom dinamičke metode procjenom budućih ostvarivih prihoda i iz toga dobiti koju društvo realno može ostvariti u nekom budućem razdoblju putem svog poduzeća.⁶⁸

S obzirom na to da društvo može imati, a u pravilu i ima, više poslovnih udjela s istim nominalnim iznosom, knjigu poslovnih udjela u društvu treba voditi tako da se iz nje jasno razlikuju jedan od drugoga. Za to je dovoljno da se imateljem poslovnog udjela pri osnivanju društva navede osoba koja je član društva na osnovi nekog poslovnog udjela i da se poslije u knjizi uredno upisuju sva pravna sljedištva. Kako se upisi moraju unositi po rednim brojevima upisa, ako se ta knjiga vodi uredno, za individualizaciju poslovnog udjela dovoljan je njegov nominalni iznos. Zakonom se propisuje da se u društvenom ugovoru mora odrediti broj poslovnih udjela u društvu i njihovi nominalni iznosi (čl. 388. t. 4.), a ne spominje se da je riječ o rednim brojevima, ali to može biti korisno za njihovo individualiziranje ako ih je više s istim nominalnim iznosom.⁶⁹

Izražavanje poslovnih udjela nominalnim iznosima, s time da njihov ukupan zbroj mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva, ima kao posljedicu da se promjenom jednoga u pravilu mijenja i drugo, što se glede postojećih poslovnih udjela dobro vidi kad se smanjuje temeljni kapital ili kad se povećava iz sredstava društva. Iznimka je jedino kad dolazi do promjene u pogledu više poslovnih udjela, pri čemu se nominalni iznosi nekih povećavaju, a drugih smanjuju, ili je pak riječ o nastajanju novih poslovnih udjela iz postojećih, ali tako da im nakon toga zbroj uvijek odgovara postojećem temeljnom kapitalu društva.⁷⁰ U pravilu se

---

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid., str. 84.

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Ibid.

sudjelovanje članova u članskim pravima u društvu određuje odnosom nominalnih iznosa poslovnih udjela. Zakon o trgovačkim društvima postavlja to pravilo, ali dopušta da se društvenim ugovorom to i drukčije odredi (čl. 409. st. 1.) Zakonska je predmnjeva da se poslovni udio, tj. članstvo u društvu, a to znači prava i obveze koji iz njega proizlaze, određuje prema odnosu nominalnih iznosa poslovnih udjela, što odgovara pravilu po kojem se osniva dioničko društvo koje je izdalo samo redovite dionice. Mjerodavna je veličina preuzetog poslovnog udjela, a ne ono što je i koliko je za to društvo uplaćeno. Pravo društava ne predviđa za društvo s ograničenom odgovornošću, kao što predviđa za dionička društva, mogućnost rodova poslovnih udjela, ali dopušta njihovu individualizaciju s obzirom na prava koja daju.⁷¹ Tako se društvenim ugovorom člana društva koji ima poslovni udio nekog nominalnog iznosa može dati drukčije pravo sudjelovanja u dijelu dobiti društva pri isplati dividende nekog imateljima drugih udjela s istim nominalnim iznosom, drukčije pravo glasa u skupštini društva, pravo sazivanja skupštine, pravo pozivanja drugih članova na donošenje odluke izvan skupštine društva, pravo veta, pravo imenovanja članova uprave, neke posebne pogodnosti u društvu i sl. Time se može odstupiti od omjera sudjelovanja u pravima u društvu koji odgovara nominalnim iznosima poslovnih udjela. To omogućuje da se poslovni udio iskazan istim nominalnim iznosom kao i neki drugi od njega razlikuje sadržajem prava i obveza koji ga čine. U tome društvu s ograničenom odgovornošću pokazuje obilježje svojstveno društvima osoba. Zbog toga je važno da se svaki poslovni udio individualizira i onda kad je više njih izraženo istim novčanim iznosima.⁷²

Poslovni udio može se izraziti ispravom, ali to ne može biti vrijednosni papir i po tome se društvo s ograničenom odgovornošću bitno razlikuje od dioničkog društva. Zakon o trgovačkim društvima to izričito zabranjuje u čl. 385. st. 1., a i u čl. 409. st. 3. govori o tome da je zabranjeno i izdavanje isprava o kojima ovisi postojanje prava na isplatu dividende. Druga spomenuta zabrana u skladu je s prvom, jer je riječ o temeljnom imovinskom pravu koje je sadržano u poslovnom udjelu koji je i inače skup svih prava uzetih kao cjelina, pa nije moguće vrijednosnim papirom iskazati jedno pravo kad je to zabranjeno učiniti glede ukupnosti svih prava obuhvaćenih poslovnim udjelom.⁷³ Zabrana izražavanja poslovnog udjela vrijednosnim papirom je logična i s obzirom na to da se za pravni posao kojim se prenosi poslovni udio traži strogo kvalificirani oblik nespojiv s načinom kako se prenosi vrijednosni papir. Društvo bi moglo izdati potvrdu o poslovnom udjelu, pa i ispravu koja

---

⁷¹ Ibid., str. 85.

⁷² Ibid.

⁷³ Ibid., str. 86.

može poslužiti kao dokazno sredstvo za isplatu dividende, ali ne i da iz njega izvodi pravo na dividendu, no za to nema potrebe, jer ona mora voditi knjigu poslovnih udjela koja je jedino mjerodavna za utvrđivanje članstva u društvu (čl. 411. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima). Ako bi društvo usprkos zabrani izdao vrijednosni papir o kojemu ovisi postojanje prava na isplatu dividende, takva isprava ne bi bila valjana (čl. 409. st. 3. Zakona).⁷⁴

Poslovni udio nastaje upisom društva u sudski registar. Prije toga postoji predruštvo u kojemu su isti članovi s istim udjelima kao i u društvu s ograničenom odgovornošću, ali se zbog toga što nije nastalo društvo pravna osoba još ne može govoriti o nastanku poslovnih udjela. Oni mogu nastati i poslije povećanjem temeljnog kapitala društva, ali će to vrijediti od dana kad se odluka o povećanju tog kapitala upiše u sudski registar, jer je tek tada povećan temeljni kapital društva (čl. 461. Zakona).⁷⁵ Poslovni udio prestaje povlačenjem tog udjela te brisanjem društva iz sudskog registra. Raspolaganje poslovnim udjelom dovodi do promjene članstva u društvu, ali ne i poslovnog udjela. Taj udio ne prestaje ni kad ga stekne društvo, kad se član isključi iz društva ili on sam iz njega istupi, pa ni u slučaju kaduciranja. To stvara različite pravne posljedice, ali ne utječe na opstojnost poslovnog udjela.⁷⁶

3.2. Podjela poslovnog udjela

Razlog za nedjeljivost poslovnog udjela jest želja da se oteža raspolaganje poslovnim udjelima radi očuvanja stalnosti sastava društva i da ga se održi što manjim. Članovima se ipak mora omogućiti da svoje poslovne udjele podjele na više manjih kada njihova veličina to zahtijeva. Riječ je o tome da se nominalni iznos poslovnog udjela podijeli na više manjih iznosa koji u zbroju daju prijašnji nominalni iznos, pa tako svakom tom nominalnom iznosu odgovara poseban poslovni udio. Svaki tako nastali poslovni udio koji ima određeni nominalni iznos zadržava samostalnost i njime se može slobodno raspolagati.⁷⁷

Takva potreba može u pravilu nastati: a) radi nasljeđivanja, b) radi raspolaganja dijelom poslovnog udjela, c) radi toga što članovi žele imati više manjih poslovnih udjela, d) radi podjele zbog toga što se razvrgava pravna zajednica u kojoj više osoba zajedno drže jedan poslovni udio, npr. kao ortaci, što sudjeluje u bračnoj stečevini i sl. Zakonom nije nakon

---

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid., str. 87.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid., str. 89.

izmjena iz 2009. propisano nikakvo ograničenje pa je podjela uvijek moguća.⁷⁸ Kad je riječ o nasljeđivanju, ne dolazi do podjele poslovnog udjela koji se nasljeđuje, jer nasljeđivanjem taj poslovni udio stječu nasljednici koji čine nasljedničku zajednicu, pa time više njih postaje imateljima poslovnog udjela zajedno i nepodijeljeno. Kad se nasljednička zajednica razvrgava, zapravo je riječ o raspolaganju zajedničara svojim pravom u nasljedničkoj zajednici, što znači da je riječ o raspolaganju poslovnim udjelom. Pri raspolaganju nije bitno u kojem se cilju raspolaže dijelom poslovnog udjela, tj. nekog novog udjela na koji se prethodni podijelio, primjerice radi prodaje, prijenosa radi osiguranja tražbine.⁷⁹

Raspolaganje nakon kojega obično dolazi do podjele poslovnog udjela može biti prijenos udjela na više osoba u idealnim djelovima, jer se tada nakon podjele prenose jedinstveni poslovni udjeli nastali podjelom, a ne pojedini dijelovi poslovnog udjela koji se podijelio.⁸⁰

Iz poslovnog udjela nije moguće podjelom izdvojiti neko od članskih prava i njime raspolagati, primjerice drugoj osobi prenijeti pravo sazivanja skupštine društva, pravo sudjelovanja na skupštini, pravo glasa. Ta su prava nedvojivo vezana uz poslovni udio. Iznimka postoji kod fiducijarnog prijenosa poslovnog udjela radi osiguranja zbog pogrešnog rješenja u Ovršnom zakonu.⁸¹

Nema zapreke za to da se društvenim ugovorom ne oteža ili čak i ne isključi mogućnost podjele poslovnih udjela. Društvenim se ugovorom može isključiti podjela i samo određenih poslovnih udjela, podjela među nasljednicima, podjela za određene skupine stjecatelja udjela i sl.⁸²

Postupanje protivno odredbama društvenog ugovora imalo bi kao posljedicu da podjela poslovnog udjela nije valjana. Član društva koji sklopi ugovor sa stjecateljem o prijenosu takvog dijela poslovnog udjela, zapravo poslovnog udjela koji nastane podjelom prijašnjeg poslovnog udjela i odgovara dijelu koji je dogovoren, mogao bi prema okolnostima odgovarati za štetu kojoj drugoj ugovornoj strani počini time što mu ne može prenijeti ono što je ugovorio.⁸³ Podjela se provodi prema nominalnom iznosu na koji poslovni udio glasi tako

---

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Ibid., str. 90.

⁸⁰ Ibid., str. 91.

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid., str. 92.

⁸³ Ibid.

da zbroj nominalnih iznosa novih poslovnih udjela nastalih podjelom mora odgovarati nominalnom iznosu poslovnog udjela koji je podjelom prestao postojati.⁸⁴

Kako poslovni udjeli ne mogu biti u manjem nominalnom iznosu od 200 kuna, ni jedan od novonastalih poslovnih udjela ne može glasiti na iznos manji od tog iznosa. Svaki veći nominalni iznos mora glasiti na cijele brojeve koji su višekratnici broja sto.⁸⁵

Poslovni se udio ne bi mogao podijeliti raspoređivanjem pojedinih prava na pojedine novonastale poslovne udjele, jer bi se to protivilo obilježju poslovnog udjela kao jedinstvene cjeline. No, ipak je moguće da se neka prava moraju odvojiti, primjerice ako neki poslovni udio daje pravo neposrednog imenovanja članova uprave, pravo veta ili neko slično pojedinačno pravo. U tom slučaju morat će se na skupštini društva donijeti odluka i izmijeniti društveni ugovor te to posebno pravo dati da bude sadržano u kojem od novonastalih poslovnih udjela.⁸⁶ Za podjelu poslovnog udjela potrebna je odluka skupštine društva (čl. 441. st. 1. t. 5. Zakona). Iako je odredbom čl. 441. st. 2. dopušteno da se društvenim ugovorom to pravo dade u nadležnost i kome drugome, primjerice nadzornom odboru ako ga društvo ima, upravi društva, kojem kolegijalnom tijelu društva, pa čak i kojem članu društva, treba zauzeti stajalište da to ipak ne bi bilo moguće zbog važnosti podjele za članove društva.⁸⁷ Članovi društva mogu o podjeli donijeti odluku i pisanim putem bez održavanja skupštine na način propisan u čl. 440. Zakona. Odluka se donosi običnom većinom ako društvenim ugovorom nije određeno da je za njezino donošenje potrebna veća većina ili da se pak na koji drugi način otežava podjela poslovnog udjela.⁸⁸

Nakon podjele novi se poslovni udjeli mogu prenositi, a ako društvenim ugovorom nije određeno nikakvo ograničenje, član društva kojem poslovni udio pripada može to učiniti slobodno poštujući pravila Zakona o prijenosu poslovnog udjela. Naše pravo ne propisuje da se novonastali poslovni udio može prenijeti samo uz suglasnost društva.⁸⁹

Društvenim ugovorom se može propisati da je suglasnost društva potrebna: a) za svaki prijenos, ili b) samo za prijenos osobama koje nisu članovi društva, ili c) za prijenos točno

---

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Ibid., str. 93.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Ibid., str. 94.

⁸⁹ Ibid., str. 95.

određenim osobama. U tom se slučaju primjenjuju pravila o davanju suglasnosti društva za prijenos poslovnog udjela.⁹⁰

---

⁹⁰ Ibid.

4. PRESTANAK ČLANSTVA U DRUŠTVU S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Članstvo u društvu s ograničenom odgovornošću prestaje:

- a) smrću člana društva,
- b) prestankom člana društva pravne osobe,
- c) otuđenjem poslovnog udjela,
- d) povlačenjem (amortizacijom) poslovnog udjela,
- e) isključenjem člana društva zbog neuplate poslovnog udjela (kaduciranjem),
- f) isključenjem člana društva iz drugih razloga,
- g) istupanjem člana iz društva
- h) prestankom društva.⁹¹

Valja razlikovati slučajeve kada prestaje članstvo nekog člana tako da ga u društvu umjesto njega stječe netko drugi. To su ujedno i slučajevi kada umjesto prijašnjeg člana članstvo u društvu stječe novi član. Riječ je o ovdje navedenim slučajevima pod a) do c) u kojima uvijek dolazi i do nekog od već prikazanih načina stjecanja članstva u društvu. Pri tome treba razlikovati prestaje li nekoj osobi uopće članstvo u društvu ili pak samo članstvo na osnovi određenog poslovnog udjela, a ostaje ono koje eventualno ima na osnovi kojeg drugog poslovnog udjela. U oba slučaja, međutim, prestaje članstvo koje proizlazi iz određenog poslovnog udjela. Na isti način treba gledati i na stjecanje članstva zbog toga što je ono na taj način prestalo nekom članu ovisno o tome je li poslovni udio stekao koji od članova društva ili netko tko će time tek postati.⁹² Osim toga valja razlikovati prestaje li članstvo u društvu zbog toga što prestaje poslovni udio ili pak poslovni udio postoji i dalje, samo što ga umjesto prijašnjeg člana stječe netko drugi. O prestanku poslovnog udjela riječ je u ovdje navedenim slučajevima pod d) i h). O drugom od tih slučajeva govori se u dijelu o prestanku društva, pa se upućuje na ta izlaganja. U svim ostalim slučajevima poslovni udio postoji iako je došlo do prestanka članstva, s time da ga stječe netko drugi, pa time i članstvo u društvu koje se osniva na tom poslovnom udjelu.⁹³

---

⁹¹ Ibid., str. 146.

⁹² Ibid.

⁹³ Ibid.

4.1. Povlačenje (amortizacija) poslovnog udjela

Povlačenje je poništenje poslovnog udjela tako da prestaje članstvo u društvu na osnovi povučenog udjela, ali se istodobno ne mora smanjiti temeljni kapital. To se čini da bi se olakšalo smanjenje temeljnog kapitala, omogućilo saniranje nerentabilnog poduzeća društva i omogućio suglasan izlazak nekog člana iz društva, odstranilo iz društva neželjenog člana ili spriječilo da takav član uđe u društvo, primjerice time što je poslovni udio dan u zalog pa može doći do njegove prodaje, što se nad imovinom člana vodi ovrha, što je član pao pod stečaj, što je poslovni udio naslijedio netko koga se ne želi imati u društvu, što je član izgubio svojstvo koje se društvenim ugovorom traži za člana društva. Do povlačenja poslovnog udjela može doći: a) pristankom člana društva i b) prisilnim putem.⁹⁴

Poslovni se udio može povući samo ako je to predviđeno u društvenom ugovoru (čl. 419. st. 1. Zakon o trgovačkim društvima). Kad je riječ o prisilnom povlačenju poslovnog udjela, tj. kad se za to ne traži suglasnost člana kojeg se udio povlači, prepostavke za takvo povlačenje moraju se urediti u društvenom ugovoru prije nego što je taj član stekao poslovni udio (čl. 419. st. 2. Zakona).⁹⁵

I pri povlačenju poslovnog udjela moraju se poštovati pravila o unosu kapitala u društvo te o održavanju tog kapitala u društvu. Iako to nije propisano odredbama kojima se uređuje povlačenje poslovnog udjela, može se povući samo onaj poslovni udio za koji je u cijelosti uplaćen ulog. To proizlazi iz odredbe čl. 398. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima po kojoj društvo ne može članu društva odgoditi ni olakšati obvezu uplate uloga niti ga može te obveze osloboditi, a niti može svoju tražbinu s naslova te uplate prebiti tražbinom protiv društva. Kako povlačenjem poslovnog udjela taj udio prestaje, a to znači i sva prava i obveze koje ga čine, prestala bi i obveza uplate još neuplaćenog dijela uloga, a to bi bilo protivno toj odredbi Zakona. Zato bi svako povlačenje poslovnog udjela za koji nije u potpunosti uplaćen ulog bilo protivno toj odredbi i stoga ništetno, osim ako je riječ o djelomičnom povlačenju poslovnog udjela istodobnim smanjenjem temeljnog kapitala društva.⁹⁶

---

⁹⁴ Ibid., str. 147. Tako i Buljan, V i Omazić, I., Stjecanje, promjena i prestanak članstva u trgovačkim društvima, Pravosudna akademija, Zagreb, 2016. str. 43.- 44.

⁹⁵ Ibid., str. 148. Tako i Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B., Šafranko, Z. i Poljanec, K., Uvod u trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2016. str. 267.

⁹⁶ Ibid.

Zakon u čl. 419. st. 3. izričito upućuje na primjenu pravila o održavanju temeljnog kapitala društva, jer zabranjuje da društvo članu kojeg se udio povlači vrati ono što je uplatio kao ulog ako bi to dovelo do smanjenja temeljnog kapitala. To znači da društvo, isplaćuje li otpremninu članu kojeg se poslovni udio povlači, mora raspolagati sredstvima podobnima da se to učini, a da se pritom ne dira u temeljni kapital, tj. taj se kapital ne mora smanjiti.⁹⁷

Kad je riječ o povlačenju poslovnog udjela uz suglasnost člana društva, mogućnost povlačenja može se odrediti i izmjenom društvenog ugovora, pa i takvom do koje dođe nakon povlačenja. Za takvu izmjenu traži se jednoglasna odluka svih članova društva. Postoji naime opasnost da bi povlačenjem poslovnog udjela ostalim članovima društva mogle nastati dodatne obveze i da bi im se mogla promijeniti glasačka moć u društvu.⁹⁸

Društvenim se ugovorom može članu društva dati pravo zahtijeva povlačenja svoga poslovnog udjela, koje bi pravo mogao i ostvariti tužbom podignutom protiv društva. U tom slučaju presuda suda mogla bi zamijeniti odluku skupštine.⁹⁹ Za povlačenje poslovnog udjela traži se odluka skupštine društva ili članova društva donesena bez održavanja skupštine. Ta se odluka mora donijeti bez obzira na to je li riječ o povlačenju poslovnog udjela uz suglasnost člana ili o prisilnom povlačenju poslovnog udjela. Odluka se donosi običnom većinom glasova, ako se društvenim ugovorom za to ne traži neka druga većina. U odlučivanju sudjeluje i član kojeg se poslovni udio povlači, ali ne i onda kad je riječ o prisilnom povlačenju poslovnog udjela, jer bi tada član društva koji ima većinski udio, ali i inače udio kojim bi mogao u glasovanju utjecati na donošenje odluke, mogao spriječiti povlačenje poslovnog udjela, iako su za to ispunjeni uvjeti propisani društvenim ugovorom.¹⁰⁰

Poslovni se udio može povući i uz istodobno smanjenje temeljnog kapitala društva. Ako za neki poslovni udio nije uplaćen cijeli ulog, njegovo je povlačenje moguće samo uz istodobno smanjenje temeljnog kapitala društva. Moguće je i djelomično povlačenje poslovnog udjela koje odgovara djelomičnoj neuplati uloga, ali i inače kad je riječ o ulozima koji nisu potpuno uplaćeni.¹⁰¹

Poslovni udio se smatra povučenim kad se za to ispune sve prepostavke o kojima je bilo riječ, tj.: a) da je povlačenje bilo predviđeno društvenim ugovorom, b) da je o tome donesena

---

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Ibid., str. 149.

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Ibid., str. 151.

¹⁰¹ Ibid., str. 153.

valjana odluka i c) da je priopćena članu kojeg se poslovni udio povlači, a ako je riječ o dobrovoljnom povlačenju poslovnog udjela, d) da je član valjano izjavio svoju suglasnost s povlačenjem. Ako se pritom i smanjuje temeljni kapital, uz to se traži da je smanjenje tog temeljnog kapitala upisano u sudskom registru. Nakon tih izmjena i dopuna Zakona povodom svakog povlačenja poslovnog udjela mora se u sudskom registru brisati i član društva kojeg je udio povučen.¹⁰²

Članu društva kojeg je poslovni udio povučen treba priznati pravo na otpremninu. Zakon jedino sadržava odredbu koja je posljedica primjene pravila o održavanju kapitala društva da se članu ne bi moglo isplatiti ono što je unio u društvo kao uplatu poslovnog udjela ako bi to prouzročilo smanjenje temeljnog kapitala društva (čl. 419. st. 3.).¹⁰³

Povlačenjem poslovnog udjela utrnjuje poslovni udio, a s njime i sva prava i obveze koji iz njega proizlaze, osim prava na otpremninu koje upravo i nastaje zbog povlačenja tog udjela. Time prestaju i prava trećih osoba na poslovnom udjelu. Povlačenje ne utječe na temeljni kapital društva, osim kad se poslovni udio ili više njih povlači zajedno sa smanjenjem temeljnog kapitala. Povlačenje zbog toga ima kao posljedicu da zbroj nominalnih iznosa poslovnih udjela više ne odgovara temeljnom kapitalu društva, pa se stoga moraju obaviti potrebne korekcije preostalih poslovnih udjela u društvu.¹⁰⁴ To se može učiniti na dva načina: a) odgovarajućim povlačenjem nominalnih iznosa svih poslovnih udjela razmjerno njihovu sudjelovanju u temeljnom kapitalu društva ili b) stvaranjem novog poslovnog udjela u društvu koji se uz plaćanje društvu izdaje novom članu društva ili kojem od postojećih članova koji za to plati društvu traženi iznos za stjecanje tog poslovnog udjela.¹⁰⁵

4.2. Isključenje člana iz društva osim zbog neuplate poslovnog udjela

Isključenje člana njegovo je prisilno udaljavanje iz društva tako da time u njemu gubi članstvo. Za razliku od povlačenja poslovnog udjela, kojim također prestaje članstvo u društvu, ovdje je riječ o postupanju usmjerenom prema članu, a ne prema poslovnom udjelu, tako da se isključenjem ne dira u poslovni udio isključenog člana koji postoji i nakon što se član isključi iz društva. Zakon o trgovačkim društvima propisuje u čl. 420. st. 1. da se

---

¹⁰² Ibid.

¹⁰³ Ibid. Tako i Omazić, O., Istupanje člana iz društva s ograničenom odgovornošću, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Zagreb, 2006, str. 3.

¹⁰⁴ Ibid., str. 155.

¹⁰⁵ Ibid.

društvenim ugovorom može odrediti da društvo može isključiti člana iz društva, ali se ne određuju uvjeti pod kojima se to može učiniti, nego se upućuje na to da se tim ugovorom moraju odrediti: a) uvjeti, b) postupak i c) posljedice isključenja člana iz društva.¹⁰⁶

Članovi društva mogu: a) društvenim ugovorom predvidjeti mogućnost da se koga od njih isključi iz društva ili b) poslužiti se tim pravom i onda kada za isključenje člana postoji valjan razlog. U prvom slučaju moraju društvenim ugovorom odrediti uvjete pod kojima se to može učiniti propisivanjem razloga za isključenje, postupaka koji treba provesti da bi se član isključio iz društva, primjerice predlaganje odluke, određivanje tko sudjeluje u odlučivanju, kako se odlučuje i pravne posljedice isključenja, kao što su vrijeme kada se smatra da je član isključen, što se događa s njegovim poslovnim udjelom, ima li član pravo na naknadu za to što je ostao bez poslovnog udjela u društvu i kako se ona određuje, kad se i na koji način plaća itd. To je potrebno želi li se člana isključiti iz društva, a da za to ne postoji važan razlog.¹⁰⁷

Glede postupka isključenja valja razlikovati je li riječ o isključenju koje je predviđeno i uređeno društvenim ugovorom ili o isključenju kada to nije učinjeno. U prvom slučaju mjerodavno je ono što je propisano društvenim ugovorom. Odluku o isključenju donosi skupština društva, ako društvenim ugovorom to nije prepušteno na odlučivanje nekom drugom organu društva, primjerice nadzornom odboru ako ga društvo ima.¹⁰⁸

Kada društvenim ugovorom nije uređeno pitanje isključenja, uz odluku o isključenju o kojoj je bilo riječ potrebno je da društvo ustane protiv člana kojega se isključuje konstitutivnom tužbom tražeći da ga sud isključi iz društva.¹⁰⁹ Tužbu kod trgovačkog suda na području kojeg je sjedište društva podiže društvo, u njegovo ime uprava. Moguća je i arbitraža, ako je predviđena društvenim ugovorom.¹¹⁰

Konstitutivnom presudom izriče se isključenje člana iz društva pod suspenzivnim uvjetom da mu društvo plati naknadu tržišne vrijednosti poslovnog udjela u roku određenom u presudi. Sud mora odrediti visinu naknade i pritom mora uzeti u obzir stanje društva i njegove

---

¹⁰⁶ Ibid., str. 156. Tako i Akšamović, D., Isključenje člana društva s ograničenom odgovornošću - otvorena pitanja i dvojbe, Hrvatska pravna revija, vol. 14, br. 7-8, 2014. str. 52.-53.

¹⁰⁷ Ibid., str. 158. Tako i Slakoper, Z., i Buljan, V., Trgovačka društva prema Zakonu o trgovačkim društvima, TEB, Zagreb, 2010. str. 137.

¹⁰⁸ Ibid., str. 160. Tako i Šabarić Zovko, B., Isključenje člana iz društva s ograničenom odgovornošću - iz drugih razloga, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Zagreb, 2006. str. 3.

¹⁰⁹ Ibid., str. 162.

¹¹⁰ Ibid.

poslovne potrebe. U tužbi se mora zahtjevom odrediti visina naknade i primjeren rok za njezino plaćanje, o čemu konačno određuje sud.¹¹¹ Do nastupanja uvjeta iz pravomoćne presude o isključenju član ima sva prava u društvu, uključujući i pravo glasa. Nastupanjem uvjeta njegovo članstvo u društvu prestaje, a poslovni udio pripada društvu kako bi ga ono moglo unovčiti. Društvo tada može odlučiti: a) da taj poslovni udio povuče ili b) da ga proda članu društva ili komu trećemu. Odluku o tome, ako drukčije nije određeno društvenim ugovorom, donosi skupština. Isto vrijedi i kada je isključenje člana iz društva uređeno društvenim ugovorom, pa nije potrebno podignuti tužbu kojom se traži njegovo isključenje. Tada članu pripadaju sva prava u društvu sve dok mu se ne isplati tržišna vrijednost poslovnog udjela (čl. 421. st. 3. Zakona). Tek tada članu prestaje članstvo u društvu.¹¹²

---

¹¹¹ Ibid., str. 163. Tako i Mirosavljević, T., Istupanje člana društva iz društva s ograničenom odgovornošću, Hrvatska pravna revija, br. 6. Samobor, 2009. str. 50.

¹¹² Ibid., str 165.

5. ZAKLJUČAK

Društvo s ograničenom odgovornošću kao društvo kapitala jedna je od najčešće biranog oblika za obavljanje poslovne djelatnosti u većini zemalja. Zbog svojih obilježja, društvo s ograničenom odgovornošću najčešće se koristi za pokretanje malih i srednjih poduzeća. Ono što ga čini najčešće biranim oblikom društva njegova je pravna elastičnost zbog koje omogućuje ostvarivanje različitih ciljeva. Svaki je član dužan u skladu s društvenim ugovorom i odlukama organa društva uplatiti dio temeljnoga kapitala koji je preuzeo (temeljni ulog). Ako u društvenom ugovoru nije drugačije određeno, poslovni udio člana društva određuje se prema veličini preuzetoga temeljnoga uloga. Član društva može imati više poslovnih udjela. Uprava je dužna voditi knjigu poslovnih udjela društva u koju se unose tvrtka, odnosno ime, sjedište, odnosno prebivalište svakoga člana društva, ako je član društva pravna osoba podaci o njenom upisu u odgovarajućem registru, a ako je član društva fizička osoba i njegov jedinstveni matični broj građana, iznos temeljnoga uloga u društvo s ograničenom odgovornošću koji je preuzeo i što je na temelju toga uplatio te eventualne dodatne činidbe koje je dužan ispuniti prema društvu i koje je ispunio, sve obveze koje terete poslovni udio i broj glasova koje ima pri donošenju odluka članova društva. U knjigu se upisuju opterećenja i podjele poslovnih udjela te sve druge promjene. Svi su članovi dužni temeljne uloge u novcu uplatiti u srazmjeru s njihovim preuzetim temeljnim ulozima, ako drugačije nije određeno društvenim ugovorom ili odlukama organa društva. Članovi društva ne mogu tražiti da im društvo s ograničenom odgovornošću vrati ono što su uplatili kao temeljne uloge, ako bi to dovelo do smanjenja temeljnoga kapitala društva. Sve dok društvo s ograničenom odgovornošću postoji oni imaju pravo tražiti da im se isplati godišnja dobit, ako isplata dobiti nije isključena, društvenim ugovorom ili odlukom članova društva. Poslovni udjeli mogu se prenositi i nasljeđivati. Ako član društva stekne nove poslovne udjele, svaki od udjela toga člana zadržava samostalnost. Za prijenos poslovnog udjela potreban je ugovor sklopljen u obliku javnobilježničke isprave. Takav ugovor potreban je i za preuzimanje obveze da će se prenijeti poslovni udio. Istupanjem i isključenjem člana prestaje njegovo članstvo u društvu i sva prava koja iz toga proizlaze.

Literatura

1. Akšamović, D., Isključenje člana društva s ograničenom odgovornošću – otvorena pitanja i dvojbe, Hrvatska pravna revija, vol. 14. br. 7.-8., 2014.
2. Barbić, J., Pravo društva - Društva kapitala - Svezak II. - Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija, europsko društvo - Societas Europea, Organizator, Zagreb, 2013.
3. Bogdanović, O., Dodatne činidbe u društvu s ograničenom odgovornošću, Pravnik, vol. 46, br. 1. 2013.
4. Buljan, V., i Omazić, I., Stjecanje, promjena i prestanak članstva u trgovačkim društvima, Pravosudna akademija, Zagreb, 2016.
5. Horak, H., Dumančić, K., Preložnjak, B., Šafranko, Z., i Poljanec, K., Uvod u trgovačko pravo, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2016.
6. Mirosavljević, T., Istupanje člana društva iz društva s ograničenom odgovornošću, Hrvatska pravna revija, br. 6. Samobor, 2009.
7. Omazić, I., Istupanje člana iz društva s ograničenom odgovornošću, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Zagreb, 2006.
8. Slakoper, Z., Društvo s ograničenom odgovornošću u sudskoj praksi i pravnoj teoriji, Organizator, Zagreb, 2009.
9. Slakoper, Z., i Buljan, V., Trgovačka društva prema Zakonu o trgovačkim društvima, TEB, Zagreb, 2010.
10. Šabarić Zovko, B., Isključenje člana iz društva s ograničenom odgovornošću – iz drugih razloga, Viskoi trgovački sud Republike Hrvatske, Zagreb, 2006.